

208
DESEMBRE
2018

EL MÓN EL 2019: deu temes que marcaran l'agenda global*

*Text finalitzat el 19 de desembre de 2018. Aquesta Nota Internacional és el resultat d'una reflexió col·lectiva per part de l'equip d'investigació del CIDOB en col·laboració amb ESADEgeo. Coordinada i editada per Eduard Soler i Lecha, s'ha beneficiat de les contribucions de Hannah Abdullah, Dídac Amat, Anna Ayuso, Jordi Bacaria, Pol Bargués, Moussa Bourekba, Víctor Campdelacreu, Ignasi Camí, Carmen Claudín, Carme Colomina, Anna Estrada, Francesc Fàbregues, Oriol Farrés, Agustí Fernández de Losada, Blanca Garcés, Eva Garcia, Francis Ghilès, Sean Golden, Josep Maria Lloveras, Óscar Mateos, Sergio Maydeu, Pol Morillas, Yolanda Onghena, Francesco Pasetti, Enrique Rueda, Olatz Ribera, Jordi Quero, Cristina Sala, Elena Sánchez, Hèctor Sánchez, Àngel Saz, Antoni Segura, Cristina Serrano, Marie Vandendriessche, Lorenzo Vidal i Eckart Woertz.

CIDOB
BARCELONA
CENTRE FOR
INTERNATIONAL
AFFAIRS

ESADE
Ramon Llull University
ESADEgeo- CENTER
FOR GLOBAL ECONOMY
AND GEOPOLITICS

Al 2019 es mostraran les cartes d'una partida on hi ha molt en joc: el futur de les institucions de l'ordre internacional, la democràcia, la dignitat i també els drets socials i laborals que moltes societats consideraven adquirits o es donaven per descomptats. Veurem com de potent és l'ofensiva per erosionar aquests principis però també com d'àgil i creativa és la capacitat de resistència. En aquesta pugna sorgiran oportunitats. Són vells combats però amb protagonistes renovats i noves idees. Serà una partida a diversos nivells: entre les principals potències, entre diferents concepcions de l'ordre internacional i també entre diferents idees de societat. Aquest tercer xoc adquirirà més rellevància si, davant de tots aquells que propugnen el replegament, la mà dura i el mirar per un mateix, es consoliden formes de resistència positiva, entre els protagonistes de les quals trobarem el feminisme com a gran força transformadora, l'activisme digital i uns espais urbans orgullosos de les seves societats obertes, diverses i connectades. La partida no acabarà el 2019 però sí que serà un moment de presa de posicions, de definició

d'aliances i estratègies. La rellevància d'aquest any no vindrà determinada pel resultat final d'aquest enfrontament sinó per la constatació que el que està en joc són elements bàsics del progrés global. Al 2019 tornem al que és bàsic.

1. Les regles del joc: multilateralisme i polaritat

Des que Donald Trump va prendre possessió, els Estats Units han anat menystenint el multilateralisme. El 2018 els nord-americans van tallar el finançament de la UNRWA (l'agència de l'ONU encarregada dels refugiats palestins), van abandonar les negociacions per al Pacte mundial per a la migració segura, ordenada i regular, es van retirar de l'acord nuclear amb l'Iran (conegut per la sigla JCPOA), del Tractat INF (Intermediate-Range Nuclear Forces) que es va signar el 1987 amb la Unió Soviètica, i del Consell de Drets Humans de l'ONU. Res indica que aquesta tendència s'hagi de capgirar l'any 2019. És

Al 2019 hi ha molt en joc: el futur de les institucions de l'ordre internacional, la democràcia, i els drets socials i laborals, que moltes societats consideraven adquirits.

Aquests són els deu temes que marcaran l'agenda global:

1. Les regles del joc: multilateralisme i polaritat
2. Preparats (o no) per a la propera crisi econòmica
3. Entre l'economia de plataforma i l'oligopoli digital
4. Democràcia, retrocessos globals i resistència
5. Realitats paral·leles, crisi de confiança i combat digital
6. Normalització del conflicte (i de les violències)
7. Voluntat de frontera: murs físics i simbòlics
8. Un Brexit enquistat
9. Brasil: fractura amb reverberacions globals
10. Iran: abast i conseqüències de les sancions

més, alguns països poden seguir els seus passos, per sintonia amb la política exterior de Trump, i perquè se sentin mal representats en aquests marcs multilaterals i considerin que el seu qüestionament és ara més acceptable que temps passats. Els anuncis que el Brasil rebutja la presidència de la COP25 o les baixes de diversos països europeus del Pacte mundial per a la migració, fets a les darreries del 2018, apunten cap a aquesta tendència.

La tensió entre la Xina i els Estats Units, amb la guerra comercial de teló de fons, mantindrà vigilants la resta d'actors internacionals. La cimera del G-20 a Buenos Aires va aconseguir ajornar uns mesos la posada en marxa de nous aranzels, però la treva no suposa un canvi de rumb que desviï les dues superpotències econòmiques del risc de col·lisió. Durant el 2019 es poden produir tres escenaris: el xoc, una nova pròrroga o un gir sorpresa en forma d'acord bilateral després del qual els dos jugadors es reclamin vencedors. En qualsevol dels tres, l'element determinant és la força i l'estratègia dels contrincants i no el respecte de les regles del joc ni a la resta de jugadors. D'una o altra manera, en menor o major mesura, el multilateralisme en sortirà debilitat. El 2019 és un any en què s'erosiona la confiança, i això ens situa en pitjors condicions per reaccionar concertadament davant de qualsevol repte d'abast global.

En el decurs del 2019 es produiran dues paradoxes: la Xina apareixerà com el paladí del multilateralisme encara que sigui des de la fe del convers i farà que s'idealitzin institucions

La rellevància d'aquest any no vindrà determinada pel resultat final dels enfrontaments sinó per la constatació que el que està en joc són elements bàsics del progrés global

ons i marcs que objectivament ja eren disfuncionals com ara l'Organització Mundial del Comerç o el Consell de Seguretat de Nacions Unides. També serà un any en què intuirem si el problema són les regles del joc —si és el cas, hi haurà qui proposi regles noves— o si assistim a una crisi de valors més profunda i, per tant, l'alternativa és jugar sense regles o sense institucions que vetllin pel seu compliment.

Així mateix, serà un any en què sabrem si aquesta és una partida en la qual hi ha només dos jugadors rellevants —avançant, així, cap a una nova dinàmica bipolar però amb regles obsoletes— o si la resta de jugadors decideixen fer un gir i jugar el seu propi joc. 2019 hauria de ser un any per jugar fort, singularment per part d'aquells actors que, com la Unió Europea, han estat defensant amb més afany el multilateralisme i que hauran de decidir si opten per fer un pas endavant en la defensa de les institucions i els marcs ja existents o, per contra, assumeixen que s'ha entrat en una nova fase en què la millor manera de defensar-lo és acceptant-ne la fragmentació. En altres paraules, si accepten que hi haurà partides simultànies o, el que és el mateix, que davant l'absència de consensos globals podrien donar peu a acords d'abast regional o interregional. Si aquesta és l'opció, s'enfrontaran a un problema afegit: la rivalitat entre potències regionals —sovint en clau ideològica— que ja està prenent com a ostatge moltes organitzacions.

2. Preparats (o no) per a la propera crisi econòmica

L'any 2019 s'especularà cada cop més sobre quin serà el desencadenant de la propera crisi econòmica global i sobre si estem millor o pitjor preparats per fer-li front que al 2008. Se'n plantejaran tres possibles causes: els efectes disruptius de la col·lisió comercial entre els Estats Units i la Xina; una crisi més gran i més generalitzada de les economies emergents, o que alguns dels flancs febles de la Unió Europea tornin a sembrar la incertesa a escala global.

El progressiu final del cicle d'expansió monetària, les fluctuacions als mercats de l'energia i la por d'un efecte contagi entre i des d'economies emergents poden aprofundir les dificultats financeres que ja es van experimentar el 2018. Com més endeutada en dòlars estigui una economia, més es ressentirà d'un augment de tipus a Washington en forma de depreciació de la moneda, inflació descontrolada i dificultat per accedir al crèdit. Aquells governs que ja van introduir mesures d'austeritat l'any 2018 com ara el Brasil, l'Argentina, Veneçuela, Turquia, Algèria, Egipte, Sud-àfrica, el Sudan o el Pakistan es poden ressentir encara més d'una percepció de deteriorament econòmic que es tradueixi en augment de la conflictivitat social. En alguns d'aquests països, les turbulències econòmiques es poden amplificar per la coincidència amb processos electorals, sobretot un cop celebrades les eleccions i toqui implementar noves retallades. Per ordre cronològic, els turcs trien els seus alcaldes al març; els algerians, el president al maig; els sud-africans tenen eleccions generals en algun moment entre maig i agost, i els argentins les tindran el 27 d'octubre.

Si, en canvi, posem el focus a Europa, els principals maldecaps seran Itàlia i el Brexit, tema al qual dediquem un punt monogràfic més endavant. Itàlia porta més de dues dècades de baix creixement però va aconseguir esquivar el fantasma del rescat durant la crisi anterior. El principal temor aquest cop serà que, en cas de dificultats econòmiques severes, l'eurozona no tingui ni voluntat política ni recursos suficients per posar a recer la tercera més gran economia de l'euro i protegir-la dels xocs especulatiu. La premissa que Itàlia és "too big to fail" augmentarà l'actitud desafiant del Govern italià respecte les institucions europees. Amb l'aplicació del procediment de dèficit excessiu a Itàlia i l'obligada votació-decisió del Consell de la Unió Europea, s'enfrontaran les opcions de defensar l'euro de les crisis del deute i la de defensar la sobirania pressupostària dels estats membres. L'any en què l'euro celebra el vintè aniversari de la seva creació, la Unió Europea es pot veure confrontada a un dilema que, acabi com acabi, portarà turbulències que tindran (pre)ocupats als mercats.

A diferència del que seria raonable, la constatació que tard o d'hora hi haurà una crisi econòmica i la identificació dels punts febles no es traduirà en una acceleració o una intensificació de les mesures per fer-hi front amb millors garanties i menors costos. Els optimistes —tant de bo ho encertin— esperaran que la por al precipici aparti la temptació del retorn al proteccionisme. No s'aconseguiria evitar una crisi —són cíclics— però sí que se'n reduiria la intensitat. Mentre

esperem un nou xoc, el que sí que se seguirà notant durant el 2019 són els estralls de la crisi anterior en forma de desigualtats creixents, amb derivades territorials i generacionals cada vegada més visibles. En altres paraules, si de la crisi del 2008 només s'han abordat parcialment algunes de les causes, la gestió de les seves conseqüències seguirà sent un assumpte pendent. Per això, quan es produeixi una nova crisi es plantejarà el dubte de si realment és alguna cosa nova o la prova fefaent que l'anterior mai es va arribar a superar.

3. Entre l'economia de plataforma i l'oligopoli digital

El 2018 ha estat un any en què s'ha generalitzat la discussió sobre els efectes del model de negoci de moltes plataformes digitals, i alguns termes com *uberització* han començat a formar part del llenguatge comú. L'any 2019 es consolidarà i ampliarà aquest fenomen, i el pes relatiu de les empreses digitals —incloent-hi les de plataforma— en l'economia global continuarà augmentant i, amb això, canviarà acceleradament la percepció respecte aquest fenomen. Aquests negocis ja no es veuran com simpàtiques iniciatives llançades per joves emprenedors sinó com una realitat aclaparadora capaç d'arrasar operadors tradicionals i alterar les regles de joc del mercat de treball. Ja no seran percebuts com a exponents de l'economia col·laborativa sinó com a intermediaris entre actors econòmics amb amplis marges de benefici.

Les administracions públiques, a tots els nivells, però també alguns sectors de la societat, es plantejaran de manera més contundent com afrontar aquest fenomen i, sobretot, les externalitats negatives que pugui provocar. La naturalesa tecnològica, innovadora i sovint desterritorialitzada d'aquest model de negoci plantejarà reptes afegits en termes de regulació i fiscalitat. Però també preocuparan les tendències oligopòliques i la desprotecció en matèria de drets laborals o de privacitat. Tot allò relatiu a l'habitatge, especialment en grans urbs, adquirirà especial protagonisme. Caldrà buscar-ne la causa no tant en el fenomen de l'economia de plataforma sinó en com aquest se suma a altres tendències, com el rendisme immobiliari, que estan amplificant els problemes d'accés a l'habitatge d'una part cada vegada més gran dels treballadors.

El fenomen de l'economia de plataforma serà percebut i tindrà efectes diferents en funció del context social. Augmentaran les suspicàcies en bona part de les societats postindustrials, especialment allà on ja hi havia uns serveis de qualitat i un nivell de protecció social i laboral elevada. En canvi, en molts països en vies de desenvolupament, i especialment allà on els serveis són deficients, i els drets laborals o del consumidor, una ficció, la irrupció d'aquestes noves plataformes serà vista com una oportunitat, amb efectes positius en la vida quotidiana, com una font d'inspiració a l'hora de construir una cultura més emprenedora i com a fórmula per esquivar xarxes clientelars vinculades sovint al poder polític establert.

Precisament perquè el debat social sobre aquest fenomen s'intensificarà, desviarà l'atenció d'un altre fenomen econòmic

(i social) tant o més rellevant: l'hegemonia d'un grup molt reduït d'empreses digitals i el creixent divorci entre capital i treball. Actualment, les cinc principals empreses del món en capitalització borsària són dins d'aquesta categoria: Apple, Amazon, Alphabet, Microsoft i Facebook. Cap d'aquestes companyies està entre les que ocupen més treballadors del món però, en canvi, sí que estan a l'avantguarda del que subreptíciament anomenen *optimització fiscal*. Una altra dada rellevant: el 2018, Jeff Bezos, el fundador d'Amazon, es va convertir en la persona més rica del món, i Netflix va superar Disney com a principal companyia audiovisual. 2019 serà un any de nous rècords que il·lustraran tant la força de l'economia digital com els riscos d'una deriva oligopòlica.

4. Democràcia, retrocessos globals i resistència

L'any 2018, forces populistes —obertament xenòfobes en molts casos— van accedir al poder a països com el Brasil o Itàlia. El 2019 haurem d'estar molt atents a si l'exercici del poder les desgasta. També comprovarem si els intents de generar una estratègia política compartida per part d'aquest segment ideològic té recorregut. I, sobretot, veurem fins a quin punt són capaços de forçar una marxa enrere en temes de gènere, immigració, pena de mort o drets del col·lectiu LGTBI, espais on poden comptar amb la complicitat d'altres «homes forts» com ara Trump, Putin, Duterte, Orban o Erdogan.

2019 és un any en què s'erosiona la confiança, i això ens situa en pitjors condicions per reaccionar concertadament davant de qualsevol repte d'abast global

La intensitat dels retrocessos no es mesurarà només per allò que propugnin aquestes forces sinó pel risc que altres formacions polítiques normalitzin i, en el pitjor dels casos, adoptin part del seu discurs. Es corre el risc de caure en un parany discursiu que obligui a escollir entre «seguretat per a nosaltres» o «drets per a ells». Al 2019 una de les grans batalles del que ja podríem anomenar *la internacional populista de dretes* seran les eleccions al Parlament Europeu. Serà el moment de comprovar si aquests moviments han aconseguit cohesionar-se i si la seva estratègia ja no passa per aturar la construcció europea sinó més aviat per apropiari-se-la. Del que no hi ha dubtes és que amb el seu enfortiment aprofundirà en la fragmentació del Parlament Europeu i en les potencials disfuncions institucionals que això podria comportar. Però també pot promoure una nova cultura del pacte en què grups com els verds —erigits en molts casos com a principal oposició al populisme i al replegament— i alguns sectors de l'esquerra no socialdemòcrata —que capitalitzen la indignació per l'augment de les desigualtats— adquiriran més protagonisme.

Més enllà d'Europa, les eleccions al Canadà també aportaran pistes sobre la naturalesa global d'aquest combat, especialment perquè la immigració ocuparà un lloc destacat a la campanya electoral. A més, el fet que algunes de les democràcies més poblades del món —l'Índia, Nigèria i Indonèsia o, el que és el mateix, gairebé dos mil milions de persones— tinguin cita amb les urnes el 2019, recordarà que Occident no

és l'únic terreny en què es juga la defensa de la democràcia i la seva capacitat d'adaptació als nous desafiaments.

Les protestes emancipadores que van recórrer mig món el 2011 han anat arribant a una fase de replegament. Serà el 2019 un punt d'inflexió? Al llarg del 2018 hem constatat la renouada força del feminisme o el treball de coordinació entre ciutats que, en algunes matèries com el clima o la immigració, han arribat a desafiar els seus respectius governs. Com més força adquireixin els moviments regressius, més dinamisme i amplitud adquirirà una resistència que no s'accontentarà amb defensar l'*statu quo ante* sinó que plantejarà una nova agenda democràtica. El treball en xarxa i la combinació entre mecanismes tradicionals de mobilització social i noves tecnologies marcarà l'avanç en la consecució d'aquesta agenda.

5. Realitats paral·leles, crisi de confiança i combat digital

Les eleccions brasileres del 2018 van apuntar a una transformació de l'ús de la (des)informació en l'acció política, des de les xarxes socials i les plataformes obertes fins als

El progressiu final del cicle d'expansió monetària, les fluctuacions als mercats de l'energia i la por d'un efecte contagi entre i des d'economies emergents poden aprofundir les dificultats financeres que ja es van experimentar el 2018

espais digitals tancats i de confiança com ara els grups de WhatsApp. Això obliga a repensar estratègies per adaptar-se a uns paràmetres legals, tecnològics i ètics diferents. Si aquesta és la tendència, algunes de les idees proposades en clau de regulació —especialment centrades en les xarxes socials— hauran quedat obsoletes abans d'entrar en vigor.

Si anys enrere els conceptes de moda han estat els d'*infoxicació*, *postveritat* i *fake news*, el 2019 aquesta nova societat fragmentada per la informació s'expressarà a través d'identitats on-line i anirà configurant un tribalisme digital capaç d'aïllar uns grups dels altres. Les noves tecnologies han posat a l'abast del ciutadà una quantitat ingent d'informació i li permeten l'accés a interpretacions molt diferents de la realitat. No obstant això, aquesta evolució tecnològica i el model de negoci imperant estan aïllant l'usuari digital en comunitats que es retroalimenten i es reafirmen en les seves posicions, tot deslegitimant aquells que pensen diferent, qüestionant la noció d'objectivitat i contribuint a la creació de realitats paral·leles. Això s'aguditzarà —i, en part, ve reforçat— per la desconfiança en els intermediaris, en els experts, en el periodisme i fins i tot en la política professional. L'erosió encara és més gran quan aquesta desconfiança s'estén fins i tot a la resta de ciutadans que no formen part de la tribu digital pròpia.

La fragmentació i la crisi de confiança s'aprofundirà al 2019 i, amb això, ho farà també la reflexió sobre com afrontar-ho, especialment per part d'aquells sectors que aposten per societats obertes.

La politització i les figures carismàtiques, combinades amb missatges positius i noves representacions —generacionals, de gènere, de classe i d'identitat— poden ser la millor basa per plantar cara a processos de replegament. Ho vam veure en les *mid-term elections* de novembre del 2018 als Estats Units. Les eleccions al Parlament Europeu del 2019 podrien ser un segon laboratori per a la formulació d'alternatives en positiu i, potser, un punt d'inflexió pel que fa a participació electoral si es plantegessin en aquests termes.

6. Normalització del conflicte (i de les violències)

La majoria de conflictes que van esclatar durant les últimes dècades segueixen sense indicis de solució. Hi ha excepcions com ara l'acord al qual van arribar el 2018 Etiòpia i Eritrea, el desglaç entre les dues Corees o els avenços relatius respecte les converses entre Sèrbia i Kosovo. No obstant això, la tendència apunta cap a la cronificació de conflictes o, fins i tot, a l'augment de tensió en alguns escenaris que havien reduït la seva intensitat com el que enfronta Ucraïna i Rússia. Però no solament s'han normalitzat els conflictes sinó també els seus efectes: estats que només ho són en aparença, fronteres que perden el seu significat i, sobretot, necessitats humanitàries mancades de finançament i desplaçaments forçats de població que lluny de remetre segueixen augmentant.

El que sí que remet és l'atenció que internacionalment es presta a aquests focus d'instabilitat. Creix la fatiga, desapareix el sentiment d'urgència i s'esgota l'esperança de trobar solucions satisfactòries per a les parts implicades. Això, però, no vol dir que l'any 2019 no s'hagin de posar propostes damunt la taula. Un bon exemple pot ser el ja famós «acord del segle» que els Estats Units volen propiciar per posar fi a més de setanta anys de conflicte araboisraelià, tot i que caldrà fer atenció a les conseqüències electorals que això pot provocar ja que Netanyahu es pot veure abocat a convocar eleccions anticipades. Però tant aquest pla, com d'altres que es puguin proposar respecte a Síria, Líbia o el Iemen, seran rebuts amb escepticisme i, sobretot, no es percebran com a mecanismes per acabar amb la violència sobre el terreny.

L'objectiu de l'acció internacional no serà arribar a una situació de pau i molt menys construir estats democràtics i liberals. En un escenari d'expectatives rebaixades, es considerarà un èxit la contenció dels focus d'instabilitat, frenar el fenomen dels territoris que escapen al control dels seus estats respectius, augmentar la resiliència de les societats a l'hora d'absorbir crisis sobrevingudes, evitar que els conflictes s'estenguin cap a territoris veïns i, sobretot, impedir que els seus efectes arribin als països desenvolupats. Així ho veurem en la formulació i el desenvolupament de les missions de Nacions Unides, la Unió Europea i altres organitzacions internacionals en els països de l'Àfrica occidental i del Sahel.

En la mesura que l'objectiu sigui que la situació no degeneri, es normalitzarà un cert nivell de violència.

Només quan les víctimes aconseguixin fer-se visibles i properes, cosa per a la qual necessitaran col·laboració internacional, es recuperarà l'atenció de l'opinió pública i dels dirigents globals. Es tracta d'una carrera de fons, tal com estan demostrant les campanyes de sensibilització respecte als rohinyes, la guerra al Iemen o la violència contra les dones en tot tipus de contextos. En aquest sentit, una de les novetats del 2019 és que, en les discussions globals sobre violències, l'Amèrica Llatina, i molt en concret l'Amèrica Central, ocuparan un lloc més destacat que en el passat. Les caravanes de migrants que van sortir de Guatemala, Hondures i El Salvador a la tardor del 2018 han suposat un recordatori dels altíssims nivells de violència que pateixen moltes societats llatinoamericanes.

7. Voluntat de frontera: murs físics i simbòlics

L'any 2019 se celebrarà el trentè aniversari de la caiguda d'un mur: el de Berlín. Tanmateix, serà un any en què se'n continuaran erigint molts més, d'altres tant físics com simbòlics.

Les dinàmiques de replegament i voluntat de contenció dels focus d'inestabilitat tenen un clar reflex en dos processos paral·lels que es continuaran reforçant en el decurs del 2019: la militarització i la fortificació de fronteres existents, i l'externalització del control fronterer.

Les polítiques dels Estats Units i de la Unió Europea contribuiran a construir estàndards internacionals, com ho fan també Austràlia o molts països asiàtics, nord-africans i de l'Orient Mitjà, que estan posant una gran obstinació a segellar fronteres.

Per als migrants, l'augment del risc i de la violència en ruta provocarà un major sentiment d'urgència per arribar a la meta final. Aquest és un dels punts on Espanya adquirirà més rellevància internacional al 2019. També caldrà estar molt atents als efectes que la militarització fronterera tingui en espais on els límits territorials existien només sobre el paper perquè les comunitats locals les havien ignorat i havien mantingut forts llaços socials i econòmics. El Sahel és un dels espais on aquesta dinàmica adquireix més intensitat.

L'altra cara de la moneda són les dinàmiques de transterritorialitat, que tenen un vell protagonista, les diàspores, i un de més recent, les xarxes socials i les plataformes digitals. Encara que s'erigeixin fronteres físiques, la circulació d'idees i d'informació anirà en augment, generant noves dinàmiques (inter)culturals i, en ocasions, de mobilització política i social. Els nuclis urbans poden ser laboratoris de *desfronterització* i hibridació. Les ciutats seran l'escenari on es dirimeixi l'enfrontament entre hospitalitat i hostilitat.

L'augment de les desigualtats internes com a fenomen global també està alçant fronteres socials, menys visibles però no per això menys significatives. Augmenta la distància entre aquells espais que generen riquesa, atrauen talent i inversió, i aquells

que es queden al marge de les dinàmiques de creixement i que, fins i tot, es despoblen. Augmenta així la fragmentació de comunitats polítiques amb forts impactes electorals tal com s'ha vist ja als Estats Units i a molts països europeus. Murs invisibles també són els que segreguen barris d'una mateixa ciutat pel que fa a nivells d'educació, salut, infraestructures o equipaments. Es demostrarà que les fronteres no han de ser ni físiques ni polítiques per adquirir significat.

8. Brexit enquistat

El 29 de març de 2019 està marcat als calendaris internacionals com la data límit perquè el Regne Unit abandoni la Unió Europea. Així es van expressar els ciutadans britànics en referèndum el 2016, i així ho va demanar el seu govern en activar el famós article 50. El geni va sortir de la llàntia quan el llavors primer ministre, David Cameron, va errar en els seus càlculs per preservar el control sobre el Partit Conservador. A les darreries del 2018, van tornar a ser elements de política interior, i particularment la fratricida confrontació entre *tories*, allò que va desencadenar tota mena d'especulacions. Es podria aturar el rellotge? Seria possible fer marxa enrere?

Com més força adquireixin els moviments regressius, més dinamisme i amplitud adquirirà una resistència que no s'accontentarà amb defensar l'*statu quo ante* sinó que plantejarà una nova agenda democràtica

Estan totes dues parts realment preparades per a un escenari de no-acord? Es podria renegociar el que ja estava acordat?

A mesura que ens hem anat acostat al moment decisiu no s'han esvaït les incògnites sinó que els dubtes sobre quan i com acabarà aquesta saga han anat augmentant. No obstant això, tots els escenaris possibles per al 2019 convergeixen en dues certes. La primera és que tot allò que fa referència al Brexit seguirà marcant l'agenda europea no solament aquest any sinó més enllà, consumint esforços i desviant l'atenció d'altres prioritats igualment urgents. El Regne Unit seguirà ancorat d'una manera o altra a la Unió Europea i, fins i tot en un escenari de no-acord o de «Brexit salvatge», seria molt difícil fer marxa enrere a quaranta anys de convergència regulatòria i relacions comercials, humanes i polítiques entre el Regne Unit i el continent. La segona certesa és que la societat britànica seguirà dividida. El Brexit és un reflex d'un seguit de fractures (generacional, territorial, socioeducativa i identitària) que, tot i que s'han manifestat amb especial intensitat al Regne Unit, estan presents també en altres societats europees.

El 2019 hauria de ser un any d'introspecció; moment d'avaluar els riscos i les conseqüències de les decisions preses des del 2016. És molt difícil, per no dir impossible, que cap dels protagonistes d'aquest episodi emergeixi com a guanyador. Més aviat es tractarà de fer recompte de les pèrdues. Els girs dramàtics que es puguin donar en el temps de descompte poden augmentar encara més la percepció de risc. Evidentment, el Regne Unit serà el país més afectat per aquesta incertesa, però els seus efectes es poden estendre allà on els

vincles econòmics i humans amb el Regne Unit són més intensos: Alemanya, els Països Baixos, Espanya i, com no, a Irlanda. En el cas d'aquest últim país, està en joc que el desenllaç final no alteri els equilibris que van permetre enterrar un conflicte, el d'Irlanda del Nord, que es va perllongar durant dècades i es va saldar amb més de 3 000 morts.

9. Brasil: fractura amb reverberacions globals

Al nostre informe per al 2018 ja advertíem que les eleccions a Llatinoamèrica es desenvoluparien en un context de polarització. Efectivament, la pugna no va ser pel centre sinó una contraposició de models molt diferents, i les classes mitjanes —temoroses de perdre aquest estatus o fastiguejades per la corrupció de governs anteriors— van decantar la balança. Les eleccions que van conduir Jair Bolsonaro a la presidència del Brasil són l'exemple més notable d'aquesta dinàmica, tant per la intensitat de la fragmentació política i social com pel pes específic d'aquest país a les Amèriques. Políticament, l'any 2019 començarà amb la presa de possessió del nou president brasiler, programada per a l'1 de gener.

La tendència apunta cap a la cronificació de conflictes o, fins i tot, a l'augment de tensió en alguns escenaris que havien reduït la seva intensitat com el que enfronta Ucraïna i Rússia

El Brasil és un mirall on es reflecteixen, a voltes de manera especialment intensa, moltes de les dinàmiques que marcaran l'any 2019. Caldrà estar molt atents a l'evolució de l'economia brasilera ja que serà un dels escenaris que condicionarà la percepció global sobre la fragilitat o la capacitat de resistència dels emergents o, fins i tot, on es marcarà la distància entre diferents tipus d'economies emergents: la Xina i l'Índia, d'una banda, i la resta, de l'altra. Així mateix, assistirem a la fractura política i social entre els que ara se senten vencedors i els que han estat arraconats, que, en bona mesura, són també les principals víctimes del deteriorament econòmic. El populisme i l'agressivitat de la qual Bolsonaro va fer gala en campanya electoral es traslladarà a l'acció de govern amb un fort component militarista. Durant els primers mesos, molts es preguntaran si l'exercici del poder suavitzarà les seves posicions. El precedent de Donald Trump, però, no és especialment encoratjador. Seguint amb el paral·lelisme amb els Estats Units, veurem fins a quin punt la societat brasilera es mobilitza contra algunes de les polítiques o els gestos de Bolsonaro i si emergeixen fenòmens de resistència democràtica amb noves formes de mobilització i mecanismes de solidaritat.

El viratge polític del Brasil adquirirà rellevància global com a reverberació de la visió *trumpista* del món, i especialment si obre una nova via d'atac al multilateralisme. En tot cas, serà a Llatinoamèrica on aquest gir polític brasiler tingui major impacte. La fractura regional s'aprofundirà durant el 2019, i Veneçuela en seguirà sent un dels epicentres. Cuba, en canvi, intentarà fer equilibris i prosseguir la seva política de diversificació de socis. La novetat, però, serà que l'alineació de Brasília amb Washing-

ton obrirà una revisió de la tradicional pugna pel lideratge regional amb Mèxic. La victòria de López Obrador a les eleccions mexicanes ha situat les dues principals potències llatinoamericanes en pols oposats. Quin dels dos serà capaç de jugar millor les seves cartes i fer-les valer en la partida que tenen per davant?

10. Iran: abast i conseqüències de les sancions

El 2018 vam dir que el Golf havia adquirit major centralitat. Aquesta tendència es mantindrà durant el 2019. Veurem com de cohesionat és el bloc anti-Iran, capitanejat pels Estats Units, Israel i Aràbia Saudita i, sobretot, quin és l'abast i quines són les conseqüències de les sancions imposades des de Washington. L'impacte més immediat és el que es produirà sobre la societat i l'economia iraniana. Els principals perjudicats seran els sectors reformistes del règim que havien promès obertura internacional i dinamisme econòmic. En canvi, les faccions més dures del règim, però també els sectors assentats en una economia d'autosuficiència, se sentiran més legitimats i alimentaran la retòrica que l'Iran s'ha de situar en "mode resistència". El 2019 se celebrarà el quaranta aniversari de la revolució islàmica i és probable que s'aprofiti aquest esdeveniment per cohesionar el règim davant els enemics externs.

El 2019, també veurem si el període de gràcia atorgat a vuit països perquè corregissin la seva dependència del petroli iranià arriba al final o es dona una nova pròrroga. La decisió vindrà condicionada pels preus del petroli, les relacions amb Rússia i l'Aràbia Saudita, i la capacitat per superar els colls

d'ampolla en matèria d'exportació de cru. La Xina i Turquia apareixeran com pulmons econòmics per a l'economia iraniana i, sobretot, serà un any en què es comprovarà quins governs i quines empreses internacionals decideixen acomodar-se a les exigències nord-americanes —probablement la majoria— i quins busquen formes d'esquivar-les o les desafien obertament. Això consolidarà la tendència d'alguns països a fer servir les seves pròpies monedes en comptes del dòlar. En tot el que fa referència a les sancions contra l'Iran, el debat oscil·larà entre els principis —sobretot en relació amb la necessitat de mantenir els acords assolits i preservar els marcs multilaterals— i l'habilitat de defensar interessos nacionals o empresarials.

Començàvem la llista de temes que marcaran l'agenda internacional parlant d'una partida de la qual depenien qüestions bàsiques i, entre aquestes, és clar, les normes del joc pròpiament dites. Encara que la Xina i els Estats Units siguin els jugadors amb les cartes més potents, no s'han de passar per alt altres rivalitats. Contendents amb un joc no tan bo poden canviar la dinàmica de la partida si desvien l'atenció dels principals contrincants. La tensió entre l'Iran i els Estats Units serà, per tant, l'altre focus d'atenció d'aquesta llarga competició. Les amenaces i les provocacions que es profereixin seran un dels grans factors determinants de l'agenda global. Les apostes poden pujar i la transcendència d'aquesta partida s'ampliarà si el pols no és solament entre Washington i Teheran sinó més aviat entre la Casa Blanca i la resta de jugadors. Rússia, la Unió Europea, la Xina i la resta de grans economies asiàtiques han fet apostes importants i no s'accontentaran amb ser simples espectadors en aquest duel.

100 dates per marcar al calendari

1 de gener:	Seixanta anys del triomf de la Revolució Cubana. Commemoració de l'entrada de Fidel Castro a Santiago de Cuba, que va marcar l'inici de la Cuba castrista i la fi de la dictadura de Batista.
1 de gener:	Vint anys de la creació de l'euro. En una primera fase va néixer com a moneda comptable i per a pagaments electrònics, fins que l'1 de gener de 2002 entrà en circulació la moneda física. Actualment, és la moneda oficial de 19 dels 28 estats membres de la UE.
1 de gener:	Renovació del Consell de Seguretat de Nacions Unides. Sud-àfrica, Indonèsia, Alemanya, la República Dominicana i Bèlgica formaran part, com a membres no permanents, del Consell de Seguretat de l'ONU en substitució d'Etiòpia, el Kazakhstan, els Països Baixos, Bolívia i Suècia, que acaben mandat.
1 de gener:	Presa de possessió de Jair Bolsonaro. S'inicia una nova etapa al Brasil amb la promesa del nou president de reduir els nivells d'inseguretat al país i d'aplicar un seguit de reformes estructurals.
3 de gener:	Deu anys del naixement del bitcoin. Va marcar un punt d'inflexió en l'anomenada economia digital, tot permetent el pagament de béns i consums mitjançant l'ús d'una moneda digital.
18 de gener:	Deu anys del final de la Guerra de Gaza. També coneguda com la <i>Massacre de Gaza</i> , va durar prop de tres setmanes i va provocar la destrucció de gran part de les infraestructures d'aquest territori.
20 de gener:	Deu anys de l'inici de la crisi financera a Islàndia. Les protestes de centenars de persones davant del Parlament islandès van donar inici a la coneguda «Revolució de les cassoles» davant una crisi econòmica que va acabar amb la fallida dels tres principals bancs islandesos i la intervenció de l'FMI.
20 de gener:	10è aniversari del nomenament d'Obama com a president dels EUA. Bon moment per analitzar l'impacte de les seves dues presidències i les diferències amb l'actual Administració Trump.
22-25 de gener:	Fòrum de Davos. Cita anual que reuneix els principals líders polítics, alts executius de les companyies més importants del món, líders d'organitzacions internacionals i ONG, i els líders culturals i socials destacats.
3 de febrer:	Eleccions presidencials a El Salvador. Seran les sisenes eleccions presidencials des de la signatura dels Acords de Pau del 1992. La nova presidència haurà de centrar el seu exercici en les tres preocupacions principals de la societat salvadorenca: alts nivells de violència, corrupció i impunitat.
3 de febrer:	50è aniversari del nomenament de Yasser Arafat al capdavant de l'OAP. Figura clau per entendre l'actual estat del conflicte obert amb Israel, va dirigir l'Organització per a l'Alliberament de Palestina fins a la seva mort, el 2004, després de 35 anys de govern. El 1994 va rebre el Premi Nobel de la Pau al costat d'Isaac Rabin, president israelià, i de Shimon Peres, ministre d'Exteriors.
4 de febrer:	Quinze anys del naixement de Facebook. És la major xarxa social del món amb més de 2 200 milions d'usuaris actius.
5 de febrer:	Vint-i-cinc anys de la matança del mercat de Sarajevo. Va ser una de les massacres més importants de població civil que es van produir durant el setge de Sarajevo, esdevingut entre l'abril del 1992 i el desembre del 1995. Per aquesta matança, Radovan Karadzic, Ratko Mladic i Slobodan Milosevic van ser condemnats pel Tribunal Penal Internacional per a l'antiga Iugoslàvia (ICTY).
11 de febrer:	40è aniversari de la declaració de la República Islàmica de l'Iran. El cop, dirigit per l'aiatol·là Khomeini, va suposar la caiguda del xa de l'Iran, Mohammad Reza Pahlavi, tradicional aliat dels Estats Units, i la instauració de la República Islàmica, que va canviar completament les relacions geoestratègiques de tota la regió fins a l'actualitat.
15 al 17 de febrer:	Conferència de Seguretat de Munic #MSC19. Amb caràcter anual, és el major fòrum independent sobre polítiques de seguretat internacional que reuneix figures d'alt nivell de més de setanta països.
16 de febrer:	Eleccions presidencials i parlamentàries a Nigèria. La major economia africana afronta un nou cicle electoral en què l'actual president, Buhari, opta a revalidar-ne el càrrec. Els principals reptes de la propera presidència: la debilitat de l'economia nacional, la lluita contra Boko Haram i les reclamacions independentistes de Biafra.
24 de febrer:	Eleccions presidencials a Tailàndia. El país està actualment governat per una junta militar sorgida després del cop d'estat promogut per l'exèrcit tailandès el maig del 2014. El partit de centreesquerra Puea Thai, dirigit pels germans Shinawatra, espera obtenir la victòria davant la llista proposada per la mateixa junta militar.
24 de febrer:	Eleccions presidencials, regionals i locals al Senegal. L'actual titular, Macky Sall, ha anunciat la seva intenció de revalidar mandat. El país afronta una nova presidència amb creixent inestabilitat per l'amenaça terrorista a tota la regió i per la persecució de líders polítics i socials de l'oposició en els últims mesos.
24 i 25 de febrer:	Primera Cimera UE – Lliga Àrab. Se celebra a petició de la Lliga Àrab, que busca enfortir les seves relacions amb els països europeus. Els principals temes a tractar seran l'agenda migratòria i el conflicte araboisraelià.
16 de març:	5è aniversari de la declaració d'epidèmia de l'Ebola a Guinea. Va suposar l'inici d'una de les majors crisis sanitàries mundials de les últimes dècades. Va tenir un especial impacte a Sierra Leone, Guinea i Libèria, països on van morir prop de 28.000 persones.
20 de març:	3r aniversari de l'acord migratori Turquia – Unió Europea. Tres anys després de la seva implementació, l'acord ha reduït ostensiblement el volum de la ruta migratòria Turquia-Grècia en detriment de la ruta de la Mediterrània occidental, que afecta Espanya. Bon moment per discutir els efectes de les polítiques d'externalització de fronteres a escala global.
26 de març:	40è aniversari del Tractat de Pau entre Egipte i Israel. La signatura entre Anwar al-Sadat, president d'Egipte, i Menahem Begin, primer ministre d'Israel, va posar fi a trenta anys de conflictes entre els dos països, obrint un nou capítol en la complexa història contemporània d'Orient Mitjà.
29 de març:	El Regne Unit hauria d'abandonar la UE després de més de quaranta-cinc anys. Per primera vegada en la història de la UE un dels seus membres deixaria el club comunitari. Començaria així un període de transició, inicialment previst fins al 31 de desembre de 2020, en què les dues parts negociarien la seva futura relació.
30-31 de març:	Visita del papa Francesc al Marroc. Les autoritats marroquines aprofitaran l'ocasió per transmetre un missatge de tolerància. El papa, per la seva banda, pot abordar tant el diàleg interreligiós com l'agenda migratòria, ja que el Marroc és una de les vies d'entrada a Europa i, a més, una bona part dels cristians d'aquest país són migrants de l'Àfrica subsahariana.
31 de març:	Eleccions presidencials a Ucraïna. La represa actual del conflicte entre Ucraïna i Rússia està condicionant el procés electoral que s'ha d'iniciar. L'actual president, Petró Poroixenko, ha anunciat la seva intenció de revalidar mandat.
31 de març:	Eleccions locals a Turquia. Aquests comicis serviran per mesurar els suports d'Erdogan a les ciutats turques més importants, les diferències entre el vot urbà i el vot rural i la unitat dels partits de l'oposició.

Abril:	Eleccions presidencials a Algèria. Abdelaziz Bouteflika es presenta a la reelecció per optar a un cinquè mandat consecutiu, postergant de nou el debat sobre la seva successió.
1 d'abril:	Centenari de la creació de l'escola Bauhaus. Serà un dels esdeveniments culturals més rellevants del 2019. La seva creació va revolucionar l'urbanisme i el disseny modern mundials. Està considerada com l'escola més influent en l'arquitectura moderna.
1 d'abril:	80è aniversari del final de la Guerra Civil espanyola. Aquest aniversari es produeix en un context de fort debat a Espanya i Europa per l'augment de partits d'extrema dreta amb presència en parlaments nacionals.
4 d'abril:	70è aniversari del naixement de l'OTAN. La major organització militar del món segueix buscant el seu lloc en el panorama estratègic mundial, sota la pressió del president Trump i el debat obert en el si de la UE sobre la creació d'un exèrcit europeu.
7 d'abril:	Vint-i-cinc anys de l'inici del genocidi de Ruanda. Aquesta massacre va suposar l'assassinat, en cent dies, d'entre el 20 i el 40 per cent de la població de Ruanda, entre tutsis i hutus moderats, davant la indiferència de la comunitat internacional.
11 d'abril:	Centenari de l'Organització Internacional del Treball. Reuneix governs, ocupadors i treballadors de 187 estats membres.
14 d'abril:	Eleccions parlamentàries a Finlàndia. La immigració tornarà a ocupar bona part del debat polític al país i això pot ser determinant en els resultats del partit d'extrema dreta Veritables Finlandesos i en la seva participació en les possibles aritmètiques parlamentàries.
15 d'abril:	Cent anys de la fundació de Save The Children. Fundada per Eglantyne Jebb després de la Primera Guerra Mundial, és actualment una de les ONG més grans del món.
17 d'abril:	Eleccions generals a Indonèsia. S'espera una repetició del cartell electoral del 2014 que va enfrontar l'actual president Joko Widodo i el general retirat Prabowo Subianto. En aquestes eleccions s'escull, a més de la presidència, els representants del Parlament nacional, així com els parlaments regionals i provincials.
20 d'abril:	Eleccions presidencials a l'Afganistan. El país celebrarà les seves quartes eleccions presidencials des del final del govern talibà el 2001. L'actual president Ashraf Ghani ja ha anunciat la seva intenció d'optar a un segon mandat.
30 d'abril:	Abdicació de l'emperador Akihito. El Japó afronta el relleu programat en la seva direcció de l'Estat amb l'abdicació de l'emperador Akihito, al tron des del 1989, en el seu fill, el príncep hereu Naruhito, que es convertirà en el 126è emperador del Japó.
Maig:	Eleccions generals a Sud-àfrica. L'ANC, al poder des del final de l'apartheid l'any 1994, intentarà revalidar mandat, enmig del creixent descontentament de bona part de la població sud-africana per la situació econòmica.
2 de maig:	500 aniversari de la mort de Leonardo da Vinci. Bon moment per revisar el llegat artístic i científic d'un dels pensadors més influents de la història de la humanitat.
4 de maig:	Centenari del Moviment del Quatre de Maig. El massiu moviment estudiantil iniciat l'any 1919 va ser un reflex de les demandes transformadores reclamades per una part de la societat xinesa, urbana i de classe mitjana, enfront d'una classe dirigent feudal.
9 de maig:	Cimera europea de Sibiu. Dues setmanes abans de les eleccions europees, els dirigents de la UE es reuneixen a Romania per reflexionar sobre la nova Agenda estratègica de la Unió per als propers cinc anys.
14-18 de maig:	Festival d'Eurovisió a Israel. Se celebra un dels majors esdeveniments musicals del món, marcat en aquesta ocasió pel país d'acollida, que buscarà aprofitar políticament la projecció del certamen davant l'opinió pública internacional.
17-18 de maig:	Desè aniversari del final del conflicte a Sri Lanka. L'exèrcit de Sri Lanka va donar per vençuda la Guerrilla dels Tigres Tàmils després de vint-i-cinc anys de conflicte.
23 al 26 de maig:	Eleccions europees. Se celebraran de manera simultània en els vint-i-set països que conformen la UE, només unes setmanes després de la data oficial del Brexit, si el calendari es compleix. Una de les incògnites serà conèixer els resultats dels partits populistes i d'extrema dreta, que acudeixen a aquests comicis més organitzats i amb més ajuda exterior.
26 de mai:	Eleccions federals i regionals a Bèlgica. Si no s'avancen les eleccions, els belgues escolliran el seu parlament en aquesta data. Però, la fi del Govern de coalició belga després de la sortida del partit nacionalista flamenc N-VA va obrir una profunda crisi política i va abocar el país a la inestabilitat. La migració en serà un dels eixos principals de la campanya.
30 de maig:	Les relacions internacionals compleixen cent anys. Un grup de trenta-set acadèmics i experts del Regne Unit i els Estats Units que havien participat en la conferència de pau de París es van reunir a l'Hotel Majestic de París per discutir com seguir mantenint la seva col·laboració. D'aquests debats sorgirà la creació del British Institute of International Affairs, o Chatham House, a Londres l'any 1920, i del Council of Foreign Relations, a Nova York un any després. El 1919 també es va crear el primer Departament de Política Internacional al Col·legi Universitari d'Aberystwyth de Gal·les.
Juny:	Renovació de càrrecs a les institucions europees. Després de les eleccions europees començaran les negociacions per decidir la nova presidència de la Comissió Europea així com la futura renovació del president del Consell Europeu i de l'Alt representant per a la política exterior i de seguretat comuna.
Juny:	Eleccions generals a Guatemala. La sortida de Jimmy Morales de la presidència suposa una oportunitat per a un país que afronta una nova legislatura condicionada per la crisi migratòria instal·lada a la regió, pels alts nivells de violència, els constants casos de corrupció i la situació econòmica.
Juny:	Eleccions generals a Dinamarca. La immigració ocuparà bona part de l'agenda política dels mesos previs a unes eleccions en què l'actual coalició conservadora en el govern espera revalidar mandat. L'oposició, encapçalada pel grup socialista, la força més votada en les eleccions del 2015, buscarà obtenir una majoria suficient per recuperar el poder perdut.
4 de juny:	30è aniversari de la matança de Tiananmen. Es produeix en un context en què el president xinès, Xi Jinping, ha recuperat algunes de les senyes d'identitat de la presidència de Mao, davant d'una joventut cada vegada més resistent a una homogeneïtzació ideològica en escoles i universitats i crítica davant la creixent desigualtat que impera al país.
11 de juny:	Desè aniversari de la declaració de la pandèmia de grip aviària H1N1 per part de l'OMS. L'esclat de la pandèmia va significar un problema de salut pública a tot el món, no tant per la gravetat de la malaltia sinó per la seva extensió geogràfica. Es calcula que va causar la mort de prop de 20.000 persones a tot el món.
13 de juny:	10è aniversari de la Revolta Verda a l'Iran. Després de les polèmiques eleccions presidencials que van donar la victòria a Ahmadinejad, qualificades com a fraudulentas per l'oposició liderada per Hossein Mussaví, es van succeir protestes en els principals carrers del país en contra del règim i una dura repressió posterior.
24 de juny:	Cimera de les dues Ribes de la Mediterrània. Convocada per Emmanuel Macron, busca impulsar la cooperació i el diàleg polític, amb la migració i la seguretat a l'agenda, i amb la incògnita de saber quins són els països convidats.
28 de juny:	Centenari de la signatura del Tractat de Versalles. Mig any després de l'armistici que va posar fi a la Primera Guerra Mundial, Alemanya i els països aliats van signar el Tractat de Versalles, que va comportar importants concessions de territori i el pagament de fortes indemnitzacions. Per a molts historiadors, aquest tractat va contribuir a l'ascens d'Adolf Hitler al poder.

28 de juny:	50è aniversari dels disturbis de Stonewall. Van marcar l'arrencada de la lluita pels drets de la comunitat LGTBI. En la seva memòria se celebren les marxes de l'orgull gai.
28 de juny:	Centenari de la creació de la Societat de les Nacions. Va ser el primer gran organisme internacional, i la precursora de les Nacions Unides.
28 i 29 de juny:	14a Cimera del G-20. Serà la primera reunió del G-20 que es durà a terme al Japó.
Primer semestre:	Segona cimera Donald Trump – Kim Jong-un. Bon moment per avaluar les converses entre Corea del Nord i els Estats Units en relació amb el programa nuclear nord-coreà, iniciades el 2018.
Primer semestre:	45a Cimera del G-7 a França. Biarritz acollirà una nova edició del G-7 on es debatran i buscaran acords sobre alguns dels problemes mundials més urgents. Entre les prioritats del president Macron, l'agenda climàtica.
Primer semestre:	Eleccions generals a l'Índia. L'actual primer ministre, Narendra Modi, surt com a favorit per repetir càrrec davant una oposició, agrupada en l'històric Partit del Congrés, que busca reduir el suport aconseguit per Modi en les eleccions anteriors.
5 de juliol:	25è aniversari de la creació d'Amazon. Una de les companyies de venda per Internet més grans del món, que ha revolucionat el comerç internacional, compleix vint-i-cinc anys.
9 al 18 de juliol:	Fòrum Polític d'Alt Nivell sobre Desenvolupament Sostenible. Celebrat als EUA, és la plataforma central de Nacions Unides per al seguiment i la revisió de l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible i els Objectius de Desenvolupament Sostenible. Aquesta edició se centrarà principalment en temes d'inclusió i igualtat.
20 de juliol:	Cinquanta anys de l'arribada de l'home a la Lluna. Neil Armstrong i Buzz Aldrin, per aquest ordre, van ser els dos primers éssers humans a trepitjar la Lluna, donant continuïtat a la carrera espacial que les dues grans superpotències de llavors, els Estats Units i l'URSS, havien iniciat una dècada enrere.
15 d'agost:	50è aniversari del Festival de Woodstock. Aquest festival, que ha marcat la història de la música moderna, va suposar un punt d'inflexió en els moviments de cultura de la pau a tot el món, especialment als Estats Units.
31 d'agost al 15 de setembre:	Campionat del món de bàsquet, Xina 2019. Una bona oportunitat per al país amfitrió de mostrar el seu <i>soft power</i> davant el món en un any especialment rellevant d'«aniversaris» crítics per al Govern xinès.
Setembre:	Cimera Mundial sobre el Clima 2019. Reunirà caps d'estat i de govern de tot el món per revisar els compromisos contrets a la Cimera de París. S'espera, a més, la presentació de plans de desenvolupament sostenibles més ambiciosos.
1 de setembre:	Vuitanta anys de l'inici de la II Guerra Mundial. La invasió de Polònia per part d'Alemanya va marcar l'inici del conflicte armat més gran de la història. Bon moment per analitzar l'actual marc de relacions internacionals, especialment la construcció del projecte europeu, i els nous reptes i desafiaments que s'acumulen a l'agenda internacional.
1 de setembre:	50è aniversari de la Revolució de Setembre de Líbia. Commemoració del cop d'estat contra el règim d'Idris I, rei de Líbia, que va suposar la instauració de la República Àrab Líbia presidida per Moammar al-Gaddafi.
17-30 setembre:	74a sessió de l'Assemblea General de Nacions Unides. Una cita anual que reuneix tots els líders mundials per avaluar l'estat de les seves polítiques nacionals i la seva visió del món. Se solen celebrar reunions bilaterals al més alt nivell.
20 de setembre:	500 anys de la volta al món de Magallanes. Aquest viatge, que va durar fins al 1522, va suposar una fita en la història marítima mundial.
23 de setembre:	Diàleg d'Alt Nivell a l'ONU sobre el finançament per al desenvolupament. Té l'objectiu d'atraure i dirigir les inversions públiques i privades de tot el món a la implementació d'accions i programes alineats amb la consecució dels Objectius de Desenvolupament Sostenible.
25 de setembre:	50è aniversari de l'Organització de la Conferència Islàmica. Composta per cinquanta-set estats membres, representa la veu col·lectiva del món musulmà. Àrabia Saudita i Turquia rivalitzen pel seu lideratge.
27 de setembre al 9 d'octubre:	Campionat del món d'atletisme, Doha 2019. Servirà de termòmetre per valorar la capacitat de Qatar davant el repte del Mundial de futbol del 2022.
Octubre:	Eleccions a Bolívia. L'actual president, Evo Morales, en el càrrec des del 2006, buscarà un quart mandat consecutiu. Al davant, l'oposició conservadora ha de decidir si afronta aquestes eleccions unida o amb diferents candidatures.
2 d'octubre:	150è aniversari del naixement del mahatma Gandhi. Figura històrica índia de gran influència per al moviment de desobediència civil i no violent a tot el món.
2 d'octubre:	Primer aniversari de l'assassinat de Jamal Khashoggi. Es complirà el primer any de l'assassinat del periodista al consolat saudita a Istanbul, fet que ha afectat greument les relacions diplomàtiques del règim saudita.
6 d'octubre:	Eleccions legislatives a Portugal. El país afronta un nou cicle electoral en una situació política i econòmica molt més estable que en els anteriors comicis. S'espera que l'actual Govern, dirigit pel socialista António Costa, revalidi mandat.
15 d'octubre:	Eleccions presidencials i parlamentàries a Moçambic. Els dos partits històrics del país, Frelimo i Renamo, immersos en noves converses de pau, tornaran a pugnar per aconseguir-ne la presidència. L'actual president, Filipe Jacinto Nyusi, ha anunciat la seva intenció d'optar a la reelecció.
15 i 16 d'octubre:	20è aniversari de la Cimera de Tampere. Va permetre avançar en la creació d'un espai comú de llibertat, seguretat i justícia a la UE, marcant un abans i un després en la política migratòria europea.
18 d'octubre:	20è aniversari de la creació de la figura de l'Alt representant de la UE per a la PESC. La designació de Javier Solana com a <i>Mr. PESC</i> marca l'inici d'una política exterior, de seguretat i defensa comuna a la UE.
20 d'octubre:	Eleccions a Grècia. Després de la finalització dels programes de rescat l'any 2018, Grècia afronta un nou cicle electoral, al qual es tornarà a presentar l'actual primer ministre, Alexis Tsipras.
21 d'octubre:	Eleccions generals al Canadà. L'actual primer ministre, Justin Trudeau, opta a la reelecció en uns comicis marcats pel debat sobre immigració i les relacions amb els Estats Units.
24 d'octubre:	90è aniversari del Crac del 29. Va ser la més devastadora caiguda del mercat de valors en la història de la borsa dels Estats Units. Va donar inici a la Gran Depressió, d'abast mundial.
27 d'octubre:	Eleccions generals a l'Uruguai. La coalició d'esquerres Frente Amplio, que governa el país des del 2005, buscarà un quart mandat davant dels dos principals partits de l'oposició, el Partido Nacional i el Partido Colorado.
27 d'octubre:	Eleccions a l'Argentina. S'escolliran els càrrecs executius i legislatius, nacionals i provincials, a més de la presidència. L'actual president, Mauricio Macri, aspira a la reelecció.

29 d'octubre:	50è aniversari del primer missatge a través d'ARPANET , l'antecessora de la xarxa Internet. Dues computadores, una a la Universitat de Califòrnia, i l'altra, a l'Stanford Research Institute, van establir la primera comunicació entre dos aparells remots.
31 d'octubre:	Fi del mandat de Mario Draghi al capdavant del Banc Central Europeu . El seu successor serà escollit entre els dinou membres de la zona euro. Aquest 2019 implica un final d'etapa al BCE, ja que cinc dels set llocs principals del BCE quedaran vacants abans d'acabar l'any.
Novembre:	Eleccions parlamentàries a Polònia . El retrocés electoral del PiS (Partit Llei i Justícia) a les eleccions locals d'octubre del 2018 ha llançat un clar avís del descontentament d'una part de la ciutadania per la deriva autoritària i populista de l'actual Govern. Les eleccions europees de mitjans d'any seran un bon termòmetre per mesurar forces de cara a les eleccions de final d'any que poden suposar la fi del Govern dirigit per Mateusz Morawiecki.
5 de novembre:	Eleccions legislatives a Israel . Tot i que aquesta és la data prevista per a les legislatives del 2019, la debilitat del Govern israelià actual, dirigit per Benjamin Netanyahu, fa preveure un avançament electoral en què s'anticipen serioses dificultats per a la conformació d'un govern estable.
9 de novembre:	30è aniversari de la caiguda del mur de Berlín . La caiguda del Mur de Berlín va suposar l'inici del col·lapse del bloc comunista, així com la reunificació d'Alemanya, que va aconseguir un poder encara més gran dins la UE.
17 de novembre:	150è aniversari de la inauguració del Canal de Suez . La seva construcció va canviar completament el comerç internacional en escurçar en milers de quilòmetres la distància per mar entre Europa i l'Àsia.
17 de novembre:	Reunió de l'APEC . Xile acollirà, per segona vegada, el Fòrum de Cooperació Econòmica Àsia-Pacífic, que tindrà com un dels seus eixos programàtics principals el comerç internacional, així com la disminució de les bretxes de gènere.
18 al 22 de novembre:	Congrés Mundial de Ciutats i Governos Locals a Durban . Bon moment per analitzar la implementació dels ODS i els seus impactes a escala local.
19 de novembre:	Bicentenari del Museu del Prado . Una de les més grans pinacoteques del món, institució central en el desenvolupament de l'art contemporani mundial, celebra el bicentenari de la seva creació.
Desembre:	Eleccions presidencials i legislatives a Tunísia . Una nova ocasió per comprovar el nivell de consolidació de la transició democràtica, l'evolució ideològica d'Ennahda, la capacitat de teixir coalicions i la canalització del malestar i la frustració dels joves i les regions perifèriques.
10 de desembre:	Premi Nobel de la Pau . El més controvertit dels premis Nobel es lliura el Dia dels Drets Humans, aniversari, a més, de la mort d'Alfred Nobel.
25 de desembre:	40è aniversari de la invasió soviètica de l'Afganistan . La intervenció soviètica del país, seguida de la nord-americana el 2001, han marcat la història de l'Afganistan en les darreres dècades.
Pendent:	11a Cimera dels BRICS . El Brasil acollirà aquesta nova cimera que congrega Sud-àfrica, Rússia, l'Índia, la Xina i el Brasil. Aquest bloc ha anat perdent força per la situació de crisi d'algun dels seus membres i l'absència d'una proposta d'ordre global alternativa.
Pendent:	Eleccions legislatives i municipals al Camerun . La inestabilitat política i social instal·lada al Camerun després de la revalidació de la presidència de Paul Biya en les passades eleccions presidencials pot condicionar el calendari electoral pendent.
Pendent:	Eleccions federals a Austràlia . En l'última dècada les pugnes internes pel poder i els canvis de líders han condicionat la política australiana.